

V upravi prejemam mesečno K 1-70

SLOVENE

vsak dan, izvzemši nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne

Političen list za slovenski narod.

Upravišтво je v Kopitarjevi ulici št. 8. Avstr. poštni hran. račun št. 24.797. Ogrske poštni hran. račun št. 28.511. — Upravišškega telefona št. 188.

Stanko, ne samo da je nad njo čuval, ampak obdajal jo je nalašč z neke vrste spoštovanjem, katerega v resnici popolnoma nič ni občutil od male deklice, dasiravno jo je imel jako rad. Zapazil je pa, da Arabci to opazujejo in hotel jih je utrditi v prepričanju, da peljejo s sabo nekaj neizrečeno dragocenega, neko izvanredno važno jetnico, s katero je treba ravnati neizrečeno previdno. Idris se je tega privadil še v Medinet, toraj so res vsi ž njo dobro ravnali. Niso pri nji varčevali z vodo in datelji. Okrutni Gebhr bi si ne upal več dvigniti nanjo roke. Morda je k temu pomogla izvanredna lepota deklice in pa to, da je bilo v nji nekaj kakor od cvetja in kakor od ptičic, temu čaru se pa niso mogle ustavljati niti divje in nerazvite arabske duše. Kadar je včasih pri odpočitku stala poleg ognja, kjer so gorele jerihonske rože, ali trnje, — vsa rožnata od plamena in srebrna od meseca, Sudanci, kakor tu

ČEŠKI DEŽELNI ODBOR NE ODSTOPI.

Namestnik višjega deželnega maršala na Češkem demitira poročila, da namerava češki deželni odbor odstopiti.

BAN CUVAJ OSTANE.

Ogrski uradni brzovoz demitira, da hrvaški ban Cuvaj odstopi.

STAVKE.

Stavka ob Ruhri končana.

Višji rudarski urad je dognal, da je dne 21. t. m. delalo že 186.505 rudarjev, manjkalo je torej zgolj 9984 rudarjev, število, ki ničesar ne pomenja in ki dokazuje, da je stavka ob Ruhri končana.

V Avstriji.

V rudnikih na Češkem je včeraj med 29.738 rudarji 8372 mož stavkalo. Ne dela se v 37 rovih. V Jisti so bili veliki izgredi. Stavkujoči rudarji so metali kamne v zidane naprave.

MINISTRSKA KRIZA NA ANGLEŠKEM.

H gospodarski krizi se je na Angleškem še vladna kriza pridružila. Političen položaj je zelo kritičen. Konservativci so namreč izjavili, da nasprotujejo vladni predlogi o najnižjih plačah in da jo bodo v gosposki zbornici odklonili. Delavska stranka je za predlogo, a hoče, da se še izpremeni. Tudi nekaj Ircev se namerava konservativcem pridružiti. Če se to zgodi, mora sedanje liberalno ministrstvo odstopiti. Konservativce vodi Balfour. »Daily News« celo poročajo, da se konservativci delavski stranki približujejo in ji obetajo svojo podporo glede na tiste izpremembe, ki jih delavska stranka v predlogu o najnižjih plačah predlaga. Če konservativci liberalno vlado strmoglavijo in prevzamejo vlado, bi zbornico razpustili in razpisali nove volitve. Stavka rudarjev se pa na Angleškem nadaljuje in so na najhujše pripravljeni. Značilno je, da veliko stavkujočih rudarjev pristopa prostovoljno armadi.

KRIZA V NEMČIJAH.

Stališče Bethmann-Hollwega, nemškega kanclerja, je zelo omajano. Najbrže postane Bethmann-Hollweg nemški poslanik v Carigradu. Sedanji carigradski nemški poslanik je že star mož, v Berlinu pa sodijo, da se razmere med Turčijo in Rusijo poostre, tudi na Balkanu zelo vre, zato so nemški politiki neradi videli, ker cesar Viljem odpotuje na Krf. Tudi nemške zvezne države niso več z Bethmann-Hollwegom zadovoljne. »Königsberger Allgemeine Zeitung« poroča celo, da je Bethmann-Hollweg že vložil prošnjo za odstop, a to poročilo je brezdvomno prezgodno in se bo kanclerska kriza najbrže šele rešila, ko se cesar Viljem s Krfa povrne.

NAPETE RAZMERE MED TURKI IN RUSI. OBUPEN POLOŽAJ KRŠČANSKEGA PREBIVALSTVA V MAKEDONIJI. ITALIJA IN RUSIJA.

Turški ministrski svet se je 21. t. mes. pečal s koncentracijo ruske armade ob turški meji in z italijanskimi mirovnimi predlogi. Carigradski diplomati sodijo, da bodo Rusi zahtevali, da naj Turčija iz Perzije umakne svoje vojake. V Peterburg sta došla dva odposlanca makedonske organizacije, ki sta opozorila rusko diplomacijo, rusko časopisje in rusko družbo na brezupen položaj krščanskega prebivalstva v

Makedoniji. »Novo Vreme« sodi, da bo letošnja spomlad v Makedoniji zelo resna. »Echo de Paris« sodi, da bodo Rusi podpirali Lahe.

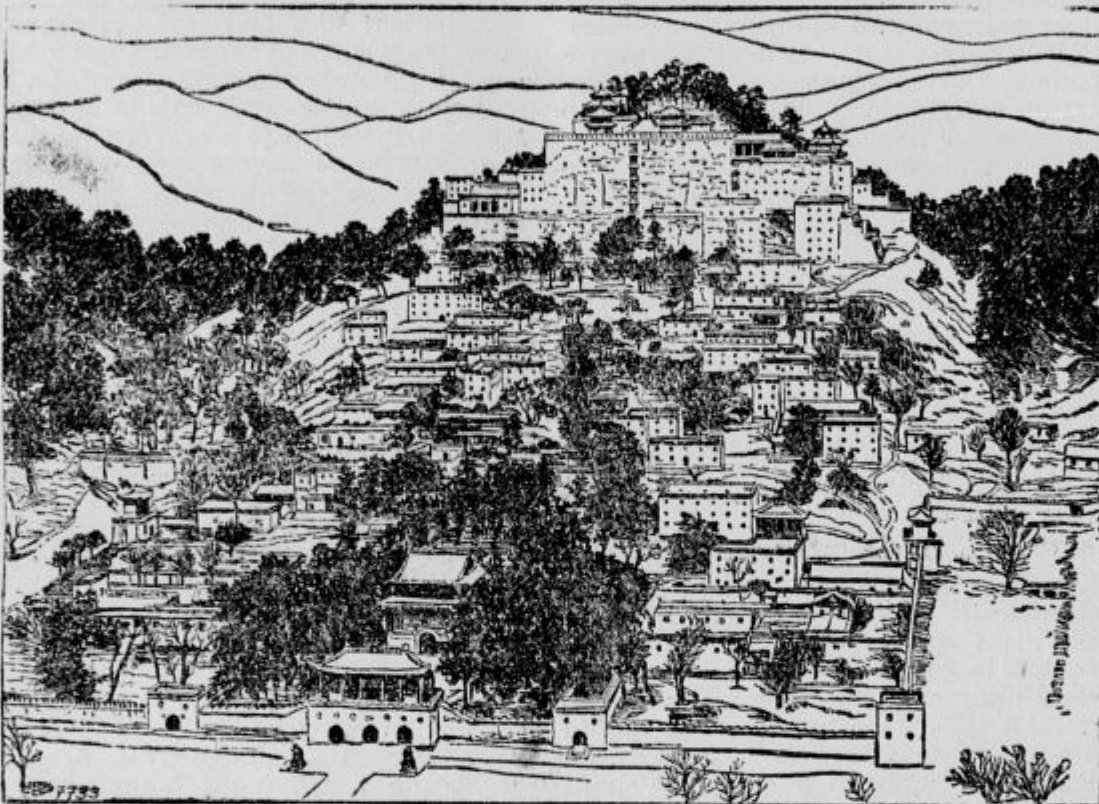
Dnevne novice.

+ »Oesterreich - Ungarn«, naslednik »Vaterland«, prinaša v svoji današnji številki tri izborne strokovnjake članke o naših dreadnoughtih, o mornariškem gradbenem načrtu sploh, o moderni tehniki pri zgradbi bojnih ladij in o Skodovi tovarni s posebnim ozirom na naše ladje velikanske. Ti sestavki so tako temeljiti in informativni, da je drugod težko kaj podobnega dobiti. — V prihodnji številki objavi ta list, pri katerem sodelujejo najodličnejši politiki in pisatelji iz Avstrije in Nemčije, članek o takozvani »narodnoobrambni politiki nemštva v Avstriji«, v katerem slovenski žurnalist razkroja motive in cilje tega gibanja in je označuje kot splošno škodljivo.

+ Militarizem je tisto strašilo, s katerim socialna demokracija najbolj slepi in ščuva delavstvo. Časih so bile tudi druge večalimenj liberalne in radikalne stranke tako kratkovidne, da so gonile antimilitarizem. Danes je drugače. Sedanja razprava o brambnem zakonu v poslanski zbornici kaže, da se vse stranke razun gospodov marksistov zavedajo, kako je za Avstrijo močna armada potrebna. Celo nemški radikaleci so se za armado izrekli. Socialni demokratje so torej čisto izolirani in zato zdaj milo tožijo. Zgodilo se jim je celo nekaj hujšega: Govorniki

vseh strank so sodrugom polagoma zamašili usta, da ne morejo zoper vojaštvo in vojsko zabavljati, s tem, da so jim predočili, kako so se ital., francoski in angleški socialni demokrati navdušeno izrekli za armado. Jaures hoče, da se grade še večji dreadnoughti kakor so sedanji, Bissolati povzdiguje v nebo tripoliško ekspedicijo, angleški socialisti so se izjavili za Churchillov mornariški program. Zato našim ljubim sodrugom ne ostane ničesar drugega, kakor da militarizem napadajo zato, ker skrbi za red v državi sami. »Zarja«, ki danes obupno vije roke nad avstrijskimi meščanskimi strankami, ker so tako vnete za cesarsko vojsko, toži, da je »militarizem trdnjava zoper vsako demokracijo«, da »ima več moči, kakor vsak parlament«, da ni vstanu potlačiti samo delavstva, ampak tudi buržoazijo, kadar je treba. — To so obrabljene fraze. Armada v Avstriji in Ogrski je popolnoma konstitucionalna, konstitucionalna je tudi pravica, ki jo ima do nje vladar. Demokraciji armada ni nič nasprotna, pač pa ima nalogo, da vpostavi javni mir in red, ki je za zdravi razvoj demokracije nujno potreben. Gospodje socialisti naj glede tega vprašajo svojega bivšega sodruga Milleranda ali Brianda. Socialni demokratje bi seveda radi tako vojsko, s kakoršno je razpolagal okoli leta 1790 in dalje gospod Santerre v Parizu, da je mogel ukazati septemberske umore in grozovitosti, ki so brez primerne v človeški zgodovini. Take »ljudske« armade pa v Avstriji, kakor upamo, še dolgo ne bo.

— Glasovi izza belokranjskih volitev. Iz Adlešič, dne 18. marca. Morda

Pogled na Jehol, kjer biva kitajska cesarska družina v prognanstvu.

EKSIL KITAJSKES CESARSKE DRUŽINE.

Med tem ko se Juanšikaj resno trudi, da bi napravil red na Kitajskem, je kitajska cesarska družina na tihem zapustila Pekin in odšla v Jehol, krasni eksil dinastije Mandžu. Jehol ima krasno lego in gotovo se v njem mladi cesar, čegar edini vladni čin je bil podpis na ediktu, s katerim se je odpovedal prestolu, se gotovo bolje v svojem prognanstvu počuti kot pa za zidovi

Pekina. Cesarska palača v Jeholu je zgrajena kot nam kaže današnja slika, sredi krasnega vrta na dvigajočih se terasah. Jehol — kitajsko Cengtefu — je distriktno glavno mesto province Čili, izven velikega zida ob Lvanhovu in je s Pekinom zvezan z umetno narajeno cesto, ki je pa že v razsulu. V ljubki dolini ležeče mesto ima številne vrtove, pagode in palače ter šteje okoli četr milijona prebivalcev.

di beduini niso mogli od nje odtrgati svojih oči in so od občudovanja cmokali, kakor je njihova navada in mrmrali: »Allah, mašallah«, ali pa: »Bismillah«.

Drugega dne popoldne po onem odpočitku, sta imela Stanko in Nelka, ki sta sedaj jahala skupaj na enem velblodu, trenotek radostnega presenečenja.

Takoj po vzhodu solnca se je dvignila nad pustinjo jasna in prozorna megla, ki je kmalu spet razpadla. Potem, ko se je solnce dvignilo višje, je nastala vročina silnejša, kakor v poprejšnjih dneh. Kadar so se velblodi ustavili, ni bilo občutiti najmanjšega veterčka, tako da je izgledalo, kakor da bi zrak in pesek spala v toploti, v svetlobi in tišini. Karavana je ravno prišla na veliko enolično ravnino, ki ni bila razsekana z izsušenimi strugami ali khori, kar se je naenkrat pred očmi otrok prikazal čuden prizor. Gruče vitkih palm in poprovega drevja, nasadi mandarin, bele hiše, mala mošeja z vitkim miranetom, nižje doli pa zidovje, obdajajoče vrtove, vse to se je prikazalo tako izrazito in v tako majhni oddaljenosti, da bi človek mislil, da bo čez pol ure karavana med drevjem oaze.

»Kaj je to?« zaklical je Stanko. »Nelka! Nelka! Glej!«

Nelka se je dvignila in za trenotek obmolnila začudenja:

»Medinet! domov! domov!«

Stanko je poblebdel presenečenja.

»Saj res... Morda je to Kharge...«

Toda ne! to mora biti Medinet... Poznam minaret in vidim celo kolesa na vodnjakih...«

V resnici so se v daljavi zablščala visoka kolesa ameriških vodnjakov, podobna velikim belim zvezdam. Na zelenem ozadju drevja jih je bilo videti tako natančno, da je bistri pogled Stankov zamogel razločiti na rdeče pobarvane kraje.

»To je Medinet!...«

Stanko je sicer vedel iz knjig in iz pripovedovanj, da se v puščavi prikazujejo varljive slike, tako imegovane fata morgana in da se popotnikom včasih dozdeva, da vidijo oaze, mesta, gruča drevja in jezera, kar pa ni nič drugega, kakor prevara, igra svetlobe in odsev resničnosti daljnih predmetov. Toda sedaj je bila prikazen tako izrazita, da bi se je skoraj lahko dotikal in Stanko ni mogel dvomiti, da vidi pred sabo resnični Medinet. Tukaj je stezica k hiši mudija, tam hodnik, ki se vije pod vrhuncem minareta, raz katerega kliče muezin k molitvi, tu so znane gruča drevja, zlasti pa ti vodnjaki! Ne — to mora biti resnica. Dečku je prišlo na misel, da so morda Sudanci premislili svoj položaj in prišli

do prepričanja, da jim ni mogoče zbežati, ter so se, ne da bi mu kaj povedali, vrnili v Fayum. Toda njihova ravnodušnost ga je začela napolnjevati z dvomom. Ako bi bil to v resnici Fayum, bi pač ne gledali nanj tako ravnodušno? Saj so vendar videli prikazen in si jo med sabo pokazovali s prstmi. Toda na njihovih obrazih ni bilo opaziti najmanjše negotovosti ali razburjenja. Stanko je pogledal še enkrat in menda je ta ravnodušnost Arabcev povzročila, da se mu je sedaj slika zdela nekoliko bolj blede. Pomislil je tudi, da ako bi se v resnici vračali, bi se karavana strnila skupaj in ljudje bi že iz strahu jahali bližje drug poleg drugega. Toda beduinov, ki so na povelje Idrisa že nekaj dni jahali vedno daleč sprejaj, ni bilo videti nikjer, — Hamis pa, ki je jahal kot zadnja straža, je izgledal v daljavi ne večji, kot pri zemlji lefeči jastreb.

»Fata morgana!« rekel je Stanko sam pri sebi.

Med tem se je Idris približal in mu zaklical:

»Hej! hej! poženi velbloda! vidiš Medinet!«

Govoril je očividno v šali in v njegovem glasu je bilo nekaj tako zaničljivega, da je v duši dečka izginila zadnja senca nade, da bi imel pred sabo resnični Medinet.

In z žalostjo v srcu se je obrnil k

se boste čudili, da je volilo pri nas Dermastio samo 67 volilcev, a Mazelleta 91. Da nas ne bodo sodili po krivem, naj Vam volitev natančneje razložim. Z našo občino je volila tudi sosednja občina Griblje, ki je bila že od nekdaj liberalna, a je bila letos še toliko bolj, ker je njen župan, prej naš pristaš, odpadel od naše stranke ravno pred volitvami in potegnil za seboj še druge občane, katerim ta korak gotovo ne bo v korist. K nam so se pripeljali Gribelci na več vozeh in so imeli celo zastavo s seboj. Ko so se peljali mimo župnišča, so kričali: živio Mazelle, vihteli zastavo, a proti župnišču pa pretili s pestmi. No, pa vsaj so že v nedeljo v Gribljah na shodu pokazali vso surovost. Prišlo jih je od 59 volilcev, 57 k volitvi. Oddali so glasove tako-le: 2 prazni glasovnici iz osebnega sovraštva do Mazelleta, 3 so bili menda za Dermastio, a 52 za Mazelleta. Tudi po volitvi so vsled zmage vriskali, žvižgali in tulili in šli v liberalno krmo, kjer jih je čakal za »likof« pečen prasec in vino. Razun Gribelce, ki spadajo v podzemeljsko faro, pa volijo v naši občini tudi še Bojančani, ki spadajo sicer v našo občino, a ne faro, ker so pravoslavne vere in spadajo kot taki v pravoslavno faro v Marindol na Hrvaškem. Ti volijo tudi vselej liberalno.

Ljudski oder.

Začetek ob 1/2 8h. Predstava 21. Konec ob 10h.

Znižane cene!

V nedeljo dne 24. marca 1912.

Izvirna slovenska noviteta! Izvirna slovenska noviteta!

KLJUBOVALCI

Igrokaz v enem dejanju. Spisal Homunkulus

Gostuje g. Anton Verovšek.

OSEBE:

Janez Skalar, oče	g. Kalar
Angela Hrast, njegova hči	Novakova
Dr. Fran Hrast, njen mož	Verovšek
Ida,	Kinska
Lojze,	otroci
Mira,	Kordin ml.
Evgen Gruden, trgovec, Idin ženin	Golobček
Anton Kovač, sobni najemnik pri Hrastu	Stöcklinger
Minka Hribar,	Gorski
Vilma Hribar,	Iadini prijateljci
Nežika, hišna	Zelar Fanl
Andrej, hlapec	Hlebec
	Jaromirska
	Vončina

Burka! NAPOLEONOV SAMOVAR Burka!

Izvirna burka v enem dejanju. Spisal Rado Murnik.

Gostuje g. Anton Verovšek.

OSEBE:

Ivan Drenovec, bogat zasebnik	g. Verovšek
Ljudmila, njegova hči	Erjavec
Zlatoust Otrbar, meščan	Kalar
Ambrozija, njegova žena	Verhunc
Peter Neroda, trgovec	Skubc
Vladimir Vernik, adjunkt	Gorski
Juri Jesihar, meščan	Novak

Pri obeh igrah: kraj: mesto, čas: sedanjost.

Med obema igrama je 20 minut odmora. Zavasa se ne bo dvigala.

Blagajna se odpre ob 1/2 7. uri. Predprodaja v Kat. Bokvarni.

Cene prostorom: Parter I., II. vrsta a 3 K, III, IV, V. a 2 K, VI, VII. a 150 K, VIII, IX, X, XI. a 1 K. — Zofe v parterju a 1 K. — Galerija, I. vrsta a 120 K, II. a 1 K, III, IV, a 70 vin, V. a 50 vin. — Balkon a 1 K. — Stojšče 40 vin, — Dijaško stojšče 30 vin.

Nelki, da bi razvel tudi njene goljufive nade, kar se je nepričakovano zgodilo nekaj, kar je obrnilo pozornost vseh na drugo stran.

Najprej se je prikazal beduin, ki je gnal proti njim z vsemi silami in mahal od daleč z arabsko puško, katere poprej ni imel nikdo v karavani. Ko je prišel do Idrisa, je spregovoril z njim naglo nekaj besed, potem je pa karavana krenila naglo bolj notri v puščavo. Čez nekaj časa se je pa prikazal drugi beduin, ki je peljal na vrvi za sabo debelo velblodico s sedlom na grbi in z mehi visečimi po bokih. Spet se je vnelo kratko razgovarjanje, iz katerega Stanko ni mogel ujeti ničesar. Karavana je v naglem diru hitela vedno proti zahodu in se je ustavila šele, ko so zadeli na ozek khor, poln v divjem neredu razmetanih skal, kamenja in pečevja. Ena izmed pečin je bila tako obširna, da so se Sudanci lahko skrili v nji z velblodi vred. Stanko si je domišljjal, kaj se je zgodilo, ter se je vlegel poleg Idrisa in se delal, kakor bi spal, v nadi, da bodo Arabci, ki so sedaj o celem dogodku govorili med sabo samo nekaj besed, se začeli obširneje razgovarjati. Upanje ga res ni goljufalo, kajti takoj ko so nakrmili velblode, so se beduini in Sudanci obenem s Hamisom vsedli k skupnemu posvetovanju.

(Dalje.)

Letos jih je volilo 22, 1 Dermastio in 21 Mazelleta. Če seštejemo vse te liberalne glasove, jih je 73, potem jih ostane na našo občino iz naše fare samo 18 liberalnih glasov, a čez 60 za S. L. S. A ti pa so tako stanoviti in trdni, da jih ne omake noben veter.

— **Velikonočni razglednici »Slovenske Straže«**, umetniško delo akademičnega slikarja g. Vavpotiča, sta tako krasni, da je bilo že včeraj, prvi dan kar sta prišli v promet, razpečanih 6000 iztisov. **Zahtevajte jih po vseh prodajalnah in trafikah!** Naročila sprejema »Slovenska Straža« v Ljubljani.

— **Tatvina v Veliki Dolini.** Ob pol 1. uri ponoči dne 21. marca so obiskali zopet tatovi Veliko Dolino. Trgovcu Jožefu Lazanski so odnesli nekaj denarja, nekaj kave, sladkorja, kruha in samokres. Vdrli so skozi okno. Revni kmetici Munič so pa pobrali mast, slanino in meso in nekaj obleke. Šli so nato v Rajec in tam spodkopali vinski hram Zavorju in nekaj vina spili in nekaj po tleh spustili. Čudno, da se ne more nikdar zasačiti tatov. Nobeno metje nima nikake varnosti — vse gre, vino, živina, poljski pridelki, obleka in kar morejo sploh dobiti.

— **Zlate iz srednjega veka** je izkopala na vrtu svoje hiše Neža Mežik v Rátečah na Gorenjskem. Zlati so nekoliko večji kakor naše nikljaste dvajsetice ter se na njih čitajo v gotskih majuskulih napisi ogrskih kraljev Žige, Ladislava in Matija Korvina, ki so vladali od leta 1382. do 1490. Starinoslovci pozor!

— **Državna podpora.** Notranje ministrstvo je dovolilo 1800 K državne podpore posestnikom v Starem Logu, Mali Gori, Novih Lazih, Kočevski Reki, Brigah, Zeljenu in Dolgi vasi, ki so bile avgusta leta 1911. oškodovani vsled toče.

— **Ljudsko šolstvo.** Okrajni šolski svet v Novem mestu je imenoval namesto obolele učiteljice Ane Bautan, učiteljico Julijo Prestor za supletinjo na ljudski šoli v Beli cerkvi. — Okrajni šolski svet v Krškem je imenoval dosedanjo provizorično učiteljico v Svibnju Marijo Podlogar za provizorično učiteljico in voditeljico na enorazrednici v Telčah.

— **Nadučiteljsko mesto v Mokronogu je razpisano.** Kompetence do 1. aprila. Krasno stanovanje in lepo urejen vrt. Šola šestrazrednica.

— **Društvo zdravnikov na Kranjskem opozarja,** da bo vsled odgoditve petrogradskega kongresa skoraj gotovo reasumiralo svoj tozadevni sklep in 50 letnico vendarle priredilo v maju, kakor je bilo prvotno nameravano. Vsled tega prosijo sodelavce slavnostne številke »Liječniškega Vijesnika«, da pospešijo svoje delo in da svoje prispevke čim prej, najdalje pa do konca tega meseca vpošljejo odboru.

— **Razpisana srednješolska mesta.** Od 1. do 16. marca so bili izdani sledeči razpisi: **Verouk:** Gorica (g., 30. III.). — **Klasična filologija:** Gorica (g., L. G. Z. ital. in nem. uč. j., 30. III.). — **Moderná filologija:** Brno (dež. r., F. E., 30. III.), Dunaj XIX. (r., Fr. E., 23. III.), Prst (rlg., Fr. J. d., 30. III.), Dunaj XVIII. (g., D. I. g., 10. IV.), Znojmo (dež. r., Fr. E., 30. IV.), Inomost (r., D. J., 4. IV.), Dunaj XVIII. (rlg., Fr. L., 1. IV.), Litomerice (r., Fr. D., 2. IV.), Praga (II. nem. r., Fr. D., 9. IV.), Sternberg (dež. r., E. Fr. d., 30. IV.). — **Mat. fiz. skupina:** Ustje (r., M. NL., 10. IV.), Liberce (r., M. NL., 2. IV.), Sternberg (dež. r., M. Geom., 30. IV.). — **Prilagoditna skupina:** Linc (r., Ng. C., 3. III.), Dunaj IV. (rgl., Ng. m. nl., 31. III.), Liberce (r., Ng. m. nl., 2. IV.), Kromerř (dež. r., Ng. m. nl., 30. IV.). — **Risanje:** Maribor (g., 1. IV.). — **Telovadba:** Dunaj XVIII. (r., 25. III.). — Kratice in znaki kakor navadno.

— **V Ameriki umrli Slovenci.** V Clevelandu je umrl rojak Josip Puterle. Pokojnika je zadela srčna kap, da je bil na mestu mrtev. Star je bil 48 let, doma iz topliške fare, vas Dolnji Dol na Dolenjskem. V Ameriko je prišel pred dvajsetimi leti. — V Springfieldu, Ill. je umrl Ferdinand Glacar. Zadela ga je najbrže srčna kap. Pokojnik je bil doma iz Kuma na Kranjskem. Star je bil 58 let in bil v Ameriki kakih osem let. — V Milwaukee, Wis., je umrla dne 24. februarja Slovenka Marija Kuračin, rojena Bergant, doma iz Strmca, fara Šmarjeta na Dolenjskem. — V Elkhartu, Ind., je umrl Slovenec Matevž Jazbec.

— **Samoumor v vlak.** Iz Celovca javljajo, da se je v tržaškem brzovlaku štev. 508 v vozu tretjega razreda prevezal vrat posestnik Alojzij Erker iz Srednje vasi pri Kočevju. Težko ranjenega so prepeljali v bolnišnico.

DUNAJSKE OBČINSKE VOLITVE.

»Videnski Dennik« poroča, da je centralni volilni odbor čeških strank na Dunaju sklenil za vse volilne razrede in vseh okrajev na Dunaju progla-

siti pri prihodnjih občinskih volitvah kandidature bivšega ministra, člana gosposke zbornice dr. Ivana Začek, ki je kandidature tudi sprejel. Dr. Začek bo kandidiral v vseh okrajih in vseh volilnih razredih razen v četrtem volilnem razredu v okrajih 3, 10, 11, 12, 16, 17, 20 in 21, kjer bodo podpirale tudi meščanske češke stranke kandidature separatističnega češkega poslanca Tomascheka.

Štajerske novice.

š **Celjski shod S. K. Z. in liberalci.** Impozantni shod S. K. Z. na Jožefovo v Celju našim liberalcem ne da spati. »Narodni list« čveka o slabi udeležbi. Verjamemo, da vas je bolelo, ko ste gledali veliko množico naših mož, ki so bili na shodu in se skušate zdaj s »slabo udeležbo« tolažiti. Pa poskusite spraviti vi skupaj občni zbor vaše propale liberalne stranke, kateri se že ni vršil tri leta in katerega si sklicati ne upate, ker se preveč bojite blamaže, ki bi vam jo prinesla »ogromna« udeležba.

š **Proti slovenski šoli v Studencih pri Mariboru** nastopajo ondodni nemškutarji z vso silo in nesramnostjo. V noči od petka na soboto je bil ves kraj preplavljen z letaki, na katerih se ščuje proti Slovincem na najostudnejši način. Čudimo se, da oblasti teh letakov niso zaplenile.

š **Dramatično društvo v Mariboru** priredi v ptujski čitalnici v nedeljo, 24. sušca t. l. ljudsko igró »Graščak in kmet«. Pri predstavi sodeluje orkester mariborskega »Glasbenega društva«, ki priredi po predstavi ob osmi uri zvečer v veliki dvorani ljudski koncert.

š **Požarni brambli v Družmirju pri Šoštanju** je naklonil cesar velikodušni dar 200 K.

š **Mariborska porota.** Pred porotniki se je imel zagovarjati neki Ljudevit Kosmač iz Boča radi tatvine in goljufije. Bil je obsojen na dve leti ječe.

š **Napad.** V Ceršaku pri Ljutomeru je nek neznanec brez vzroka napadel 25letnega tesarskega pomočnika Franca Kvita. Udaril ga je s polenom po desni roki in mu jo strl. Nato je pobegnil.

š **Utonil** je v Törlskem potoku pri Kapfenbergu 43letni tovarniški delavec Jožef Gumzej, doma iz Zg. Laž v Konjiškem okraju.

š **Vtihatapljanje saharina.** V Mariboru so pri tamkajšnjem colniškem uradu zaprli 27letnega krojaškega mojstra Štefana Kampuša iz Predgrada na Hrvaškem, ki se je pred kratkim preselil iz Zürichu v Celje. Osumljen je vtihatapljanja saharina. Pri preiskavi njegovih reči so našli 69 kg saharina.

š **Razpisano** je pri c. kr. okrožni sodnji v Celju mesto svetnika deželnega sodišča. Prošnje do 28. t. m.

š **Surov sin.** Iz Kozjega se nam poroča: Pred nekaj dnevi je prišel v St. Vidu pri Planini stanujoč kočar Janez Doberšek iz Planine domov. Ko je stopil v sobo, je videl, kako je njegov sin Janez z nekim polenom pretepal pri njem se na obisku nahajajočo teto. Oče in druga dva sina Adolf in Alojz, ki sta istočasno z očetom vstopila v sobo, so spravili suroveža na prosto. Zunaj je Janez pograbil precej velik kamen in ga s tako močjo vrgel očetu na glavo, da se je oče nezavesten in krvaveč zgrudil. Nato je zlobni sin skočil k očetu in ga še pretepal s polenom, dokler nista rešila druga dva sina očeta iz suroveževih rok.

š **Nasilen postopač.** Pred par dnevi je prišel k posestnici Tereziji Fridl blizu Gratweina pri Gradcu postopač Janez Turk in je od nje zahteval na nasilen način čevlje. Ker mu zahteve ni mogla izpolniti, ji je grozil z umorom in požigom. Turka je orožništvo v Gratweinu aretiralo.

Primorske vesti.

p **Vse katoliško-narodno misleče slovenske može in mladeniče** vabi vljudno odbor Kat. slov. izobraževalnega društva v Trstu na tiho nedeljo, dne 24. marca na sestanek in važen pogovor, ki se vrši v novem Marijinem Domu v ulici Risorta, in sicer v čitalniških prostorih točno ob 10. uri popoldne.

p **Z italijansko trobojnico** je plesala v ponedeljek v goriškem mestnem gledališču pri opereti »Sultana« nek baletka. Lahi so začeli laški trobojnici demonstrativno ploskati. Vsled tega je policija trobojnico zaplenila. Ker se je iredentovsko glasilo »Corriere« radi tega na policijo jezilo, je bila še ta jeza konfiscirana.

p **Rudolf Konjedic** ne pride že pred to porotno zasedanje. — Iz Tolmina v goriške zapore se je dal pripeljati baže

v zaprti Kočiji, da ne bi na železnici povzročal preveč pozornosti.

p **Za župana v št. Ferjanu** pri Gorici je bil izvoljen somišljenik »Slov. Ljudske Stranke« g. Karol Prinčič, posestnik v Gor. Cerovem. Prvi podžupan je g. Jožef Maraž iz št. Ferjana, ki je tudi vnet naš pristaša, kakor tudi vseh drugih 7 podžupanov. Liberalci ni niti eden prišel v županstvo. — Slava izvoljenim možem in njih volivcem!

p **Pred goriško poroto**, ki se prične dne 26. t. m. prideta doslej le dva slučaja. Prva je tiskovna pravda proti laškemu krščansko socialnemu listu »L'Ecco«, ki ga tožijo laški liberalci, druga pa proti detomorilki Terčič iz Vogrskega.

p **Kako se je ujel.** Iz Gorice: Pred kratkim je grof Delmestre, ki ima opekarno v Bukovici pri Gorici, izgubil z voza suknjo, ko se je s postaje Volčja draga peljal v Bukovico. Kljub pozivom v listih, je ni nihče prinesel nazaj. Te dni pa pride k grofu nekdo plačat obresti. Grof si ga ogleda in opazi, da nosi njegovo izgubljeno suknjo. Moral jo je sleči in brez nje sramotno oditi.

p **Pijača ga je umorila.** V četrtek zjutraj so pri Črničah na Vipavskem našli v cestnem jarku mrtvo truplo nekake Berbuča iz Sela, ki je v sredo zvečer v Črničah popival. Mož, ki je bil okrog 60 let star in udan žganju, je našel žalostno smrt v cestnem jarku.

p **Umrli** je v Gorici vpokojeni nadučitelj g. Jernej Troha, star 66 let. — Umrli je v Gorici bivši stotnik auditor in notar Jos. Koller, star 76 let.

Ljubljanske novice.

lj **Shod ljubljanskih Marijinih družb**, naznanjen za 25. marca, se mora zaradi nepremagljivih ovir preložiti na poznejši čas. Tudi naznanilo v »Bogoljubu«, ki je bilo že prej tiskano, ne velja.

lj **Ludski oder igra v nedeljo, dne 24. t. m.** ob pol 8. uri zvečer kar dve noviteti. »Kljubovalci« so izvirni slovenski igrokaz, ki se v nedeljo sploh prvič vpripori, in »Napoleonov samovar« je izborna burka, odnosno satira na malomeščanske razmere. V »Kljubovalcih« je pisatelj obdelal jako interesanten socialen problem: Po 15 letih se vrne stari Skalar iz ječe, v kateri je presedel kazen, domov k svoji hčeri, ki je omožena z sodnikom dr. Hrastom. Gre za konflikt otroške ljubezni do starišev, mnenja javnosti in neupogljivosti Hrastove, ki ima kot sodnik sprejeti hudodelca pod streho. Ta boj je obdelan z raznih vidikov in v raznih situacijah, dejanje vsekoli napeto in tehnično-efektno izrabljeno. Igra izzveni v odpuščanje in osredotoči v besedah: »Žena je sila, ki vodi moža in ga nikdar ne zapusti. In hči ga tolaži in razvedruje. In oče je večna dobrohotna volja in ljubezen. To je rodbina!« — V »Napoleonovem samovaru« pa ima prvo besedo rezka satira, ki meji že na grotesko. Pisatelj se norčuje iz ljudi, ki pri vsaki priliki in nepriliki govore, se šali iz starih ženinov, zbada slepo strast nabiranja starin, itd., itd. Jako zanimivo in izobornu delo, ki ima literarno vrednost! V obeh igrah gostuje g. Anton Verovšek in igra glavni vlogi. Že ime tega umetnika nam jamči za izreden užitek in lep večer. Po živem zanimanju sodeč, ki vlada med občinstvom, obeta biti nedeljska predstava Ljudskega odra zopet polna. **Vstopnice v predprodaji** se dobe v **Katoliški Bukvarni.**

lj **Konference P. Volberta** v stolni cerkvi, ki so izbornu obiskane, bodejo seveda v oči svobodomiselnice in soc. demokrate. P. Volbert je preveč sloviti pridigar in je tudi že preveč liberalnih in socialističnih sirovosti vajen, da bi mu bilo kaj mar, kar piše kaka »Zarja«. Mi bi »Zarjo«, ki se je ravno včeraj z vso besnostjo zaganjala v avstrijski klerikalizem, češ, da se »vmešava v ogrske zadeve«, vprašali, kaj se ima jugoslovanska soc. demokracija vtikati v pridige, ki so namenjene katolikom in katere samo katoliki poslušajo in se po njih ravna? Kakor nam ni mar, kar kak Kristan in Tokan po soc. demokratskih konferencah opletata, tako socialiste absolutno nič ne brigajo konference katoliških pridigarjev. »Zarja« meni, da d'Alba ni bil socialist in da je Ferrer bil le nedolžna žrtva, ne pa anarhist, kakor je trdil P. Volbert. Ferrer je po priznanju španskih in francoskih liberalnih listov samih res bil voditelj španske anarhije, d'Alba pa je bil učenec soc. demokracije, član njihove »Camera del lavoro« in zvest čitatelj njenega časopisa. — Sicer pa naj socialisti ne vtikajo svojega nosu v cerkev, v katero ne hodijo in ki jim je »privatna zadeva«. Občinstvo pa pri tej priliki opozarjamo na zanimive in lepe konference P. Volberta v naši stolnici.

lj **Sattnerjev oratorij** je tudi včeraj napolnil veliko dvorano »Uniona« ter je veličastno delo napravilo globok vtisek.

lj »**Pod varstvom Matere božje**« je naslov novi ljudski drami, ki se bo uprizorila v ponedeljek, dne 25. t. m., na praznik Marijinega oznanjenja, ob pol 7. uri zvečer v Rokodelskem Domu. Igra je primerna posebno za Marijin praznik; njeno dejanje pōsega globoko v sedanje razmere in bo nedvomno vzbudilo veliko zanimanje pri občinstvu. — Ker je večer namenjen proslavi treh novih častnih članov Kat. društva rokodelskih pomočnikov: g. svetnika trgovske in obrtne zbornice in občinskega svetnika Jerneja Ložarja in g. delovodij Ivana Dežmana in Ivana Pobeška, je pričakovati najobilnejše udeležbe. Večer bo res lep praznik poštenega rokodelstva. Društveni pevski zbor nastopi z izbranimi pesnimi, in g. izumitelj Ludovik Bajde bo izvajal na svojem izumu več novih glasbenih točk.

lj **Krasni umetniški velikonočni razglednici akademičnega slikarja g. Vavpotiča**, kateri je založila »Slovenska Straža«, se doslej dobe v Ljubljani v naslednjih prodajalnah: Prodajalna Katol. tisk. društva (prej Ničman). — A. Škulj, Poljanska cesta. — Trafika Soukal, Pred škofijo. — Trafika Štrkovič, Dunajska cesta. — A. Češnovar, Kolodvorska ulica. — Ivana Fojkar, Dolenjska cesta št. 1. — Ivan Gajšek, Sv. Petra cesta 2. — Ana Janežič, Florijanska ulica ulica 14. — A. Sušnik, trgovec, Zaloška cesta 21.

lj **Redno predavanje izobraževalnega društva za Trnovo in Krakovo** se vrši v ponedeljek, na praznik 25. t. m. točno ob 7. uri zvečer v društvenih prostorih, Konjušna ulica 4 (pri Repniku). Predaval bo g. dr. Marko Natlačen. **Po predavanju se vrši vpisovanje za Orle, petje, šivanje (krojno risanje) in dramatični odsek.** Prosimo, da se zlasti gospodične in gospode udeležijo v največjem številu. — Odbor.

lj **Tivoljski gozd.** Bivši župan Hribar je pred svojim odstopom premišljeval, kako urediti gospodarstvo tivolskega gozda ter je prišel do brihtnega zaključka: Gozd naj se razdeli v 30 delov, vsako leto naj se poseka en del. Ker pa ima gozd samo 31 ha, si nasledke takega sekanja lahko vsak sam predstavlja. Nato se je vršila anketa, ki se je seve postavila na popolnoma drugačno stališče. Nadsvetnik gosp. Rubia kot strokovnjak predlaga: Dva dela tivolskega gozda: proti Bellevue in Spodnjemu Rožniku do vrha naj bodeta parkov gozd, gozd od zadaj, ki se manj poseka, pa naj bo gospodarski gozd. V parkovem gozdu naj se izvršujejo majhne sečnje v okroglih oblikah, ki naj premera 20 metrov ne prestopijo, v tako nastale prostore naj se zasadi dva metra visoko mlado drevje; ko se to zaraste, pa se zopet okoli tega kroga napravi sečnja v krogu in nanovo posekani krog zasadi. Tako bi se sčasoma takorekoč neopaženo gozd pomladil. Lepa drevesa ob obronkih in taka drevesa, ki estetično vplivajo, naj se ne poseka. V gospodarskem gozdu naj se neguje rast lesovja, naj se izvršuje trebljenje, kleščenje, male jase je treba pogozditi, ona drevesa, ki zavirajo rast mladih dreves, je treba odpraviti. Zapreti in zakopati je treba neopravičeno napravljene steze in prepovedati hojo po njih. Prepovedati je hojo po drugih kot po narejenih potih, tako bi se tudi preprečilo za gozd škodljivo nabiranje jagod. Nastavi naj se gozdarskega pomočnika s sistematičnimi prejemki vrtnarskega pomočnika (na leto 1500 K plače, po enem letu definitivno nastavljenje, po petih letih 1800 K plače na leto). Ta služba bo razpisana s 1. aprilom do 30. aprila. Kadar bi ta gozdarski pomočnik ne imel dela v gozdu, bi pomagal mestnemu vrtnarju. Odsek za olepšavo mesta je sklenil, da občinskemu svetu priporoči, naj sklene, da se poizkusi z nasveti g. nadsvetnika Rubia. Nekaj bo vsekakor treba napraviti, ker resnično je, da noben kmet ne ravna tako slabo z gozdom, kot je s tivolskim gozdom postopala mestna občina, ki je celo stare šture in korenine pustila na mestu in ni doslej še nikdar pojma imela, kako je ravnati z gozdom.

lj **V pokoj** namerava stopiti deželno-sodni svetnik g. Kobler in otvoriti v Ljubljani odvetniško pisarno.

lj **Ohranitev Lattermannovega drevo-reda.** Votline v starih drevesih Lattermannovega drevoreda nameravajo zabetonirati. Pravijo, da bodo tako drevesa ohranjena vsaj še 50 let.

lj **»Trubarjev park«** nameravajo v prihodnji seji občinskega sveta imenovati park nasproti »Narodnega Doma«.

lj **Pogrebna bratovščina sv. Jožefa** je imela na dan sv. Jožefa svoj redni občni zbor. Otvoril je občni zbor s pozdravom na navzoče društveni načelnik. Iz poročila tajnikovega sledi, da je k društvu pristopilo v teku leta 1911 73 novih udov, umrlo jih je pa 38. Vseh udov je bilo koncem leta 676. Pogrebni se je priredilo 33, izplačalo pa 5. Društveni odbor je imel v teku leta štiri seje. Poročilo blagajničarke je sledeče: Denarni promet je znašal 10.148 kron 11 h, in sicer je bilo prejemkov 5111 K 55 h, izdatkov pa 3742 K 20 h, ter vloga v posojilnico 1294 K 36 h.

Oštanek v blagajni 74 K 99 h. Stanje društvenega premoženja je bilo 31. decembra 1911 14.291 K 76 h. Kot računski preglednik poroča g. Pavšek, da so bili vsi računi najdeni v najlepšem redu, ter predlaga, da se izreče odboru zahvala, kar se zgodi soglasno. Pri volitvi odbora so bili izvoljeni vsi po pravilih izstopivši člani iz odbora. Odbor se je konstituiral sledeče: načelnik Ivan Fras, načelnikov namestnik Fran Borštnar, tajnik Fran Soukal, blagajničarka Amalija Verber, Starkel Henrik, Zaverl Marija, Cerkovnik Elizabeta, odborniki. Računska preglednica Fran Pavšek in Anton Seme. Pri služajnostih omenja načelnik, da je društvo v pretečenem letu zopet lepo napredovalo v kljub temu, da se mu od obžalovanja vredne strani skuša škodovati tudi z nedovoljenimi sredstvi. Dalje se zahvaljuje vsemu odboru za poštredno sodelovanje, kajti odbor vodi vse delo, ki se ga tekom leta mnogo nabere, popolnoma brezplačno; obenem pa pozivlje vse navzoče, da skušajo pridobivati društvu čim več novih udov, kar bo v korist starim in novim udom.

Ij Nepreviden voznik. Včeraj dopoldne je nek hlapec po Resljevi cesti tako naglo in neprevidno vozil, da je zadel v kandelaber s tako močjo, da se je vsled sunka plinovka popolnoma razbila.

Ij Pozor pred goljufom. Včeraj je prišel v neko čevljarno nek okoli 23 let star človek, ki je rekel, da je železniški uslužbenec ter vzel pod to pretvezo pri pomočnikih 12 K vredne čevlje, češ da jih gre takoj plačati h gospodinji. Ko so se pomočniki pozneje o tem informirali, se je dognalo, da je neznanec pod enako pretvezo tudi gospodinjo ogoljufal še za par takih čevljev.

Ij Manjše berde se za primerno ceno kupi. Ponudbe na tajništvo S. K. S. Z. v Ljubljani, Ljudski dom.

Ij Prvega slavca so slišali peti minoli ponedeljek v št. Jerneju na Dolenskem. Tudi drugi krilati pevci poskušajo svoje melodije.

Ij V Ameriko se je hotel včeraj odpeljati, še predno je poskusil vojaški kruh, 1894. leta v Dolnji Prekopi rojeni ter v št. Jurij pri Krškem pristojni Anton Zagorc. Ker je imel ves denar pri sebi Jožef Zagorc, je na južnem kolodvoru službujoči stražnik oba odvedel na magistrat, kjer pričakujeta nadaljne usode.

Književnost.

* Svetovni jezik Ido, to je popravljeni Esperanto, vedno bolj napreduje. Danes po štirih letih njegovega obstoja izhajajo že 15 časopisov v idskem jeziku. Nemci imajo sedaj pet različnih učnih knjig, od katerih je Nötzlijeva pred kratkim izšla že v 5. izdaji (9 in 10 tisoč). Tudi slovanski narodi se učijo tega v resnici lepega in lahkega svetovnega jezika. Učna knjiga za Srbo-Hrvate in Bolgare se ravno tiska, oziroma se pripravlja, medtem ko je slovenska pravkar izšla in se dobi v samozaložbi spisateljevi: Jak. Kovačič, nadučitelj, p. št. Vid pod Juno, Korosko. Cena 1 K. Knjižica vsebuje tudi berila, od katerih je nekaj prevedenih iz slovenščine, in dvojni slovar.

Novo vodilo za dekliške družbe, ki je pravkar izšlo, se je v prvi izdaji skoro preje razprodalo, predno se je o njem kaj pisalo. Na razpolago ga je namreč samo še 500 izvodov. Dobi se brez primere po nizkih cenah v vezavah po 60 vin. in 1 K. Ustrezno v vsem rimskim zahtevam, ker je prineslo nova družbena pravila, kakor jih je prenovil za današnje čase vrhovni vodja Marijinih in Jezusove družbe; ustreza slovenskim razmeram, ker se je prilagodilo »Cerkvenemu molitveniku« in »Vodniku marijanskemu«. Ima lepe sporede za navadne, slovesne in zasebne shode. Tako bo prineslo več življenja v družbe. Obdržalo je pa en sprejemni obred nespremenjen, da se bodo lahko rabile še dalje prejšnje izdaje poleg te.

Darovi.

— Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju so v času od 20. februarja do 13. marca 1912 darovali: po 100 K: Posojilnica v Celju in volilo pok. g. M. Balona, vpslano po g. Ivanu Vidmar v Brežicah; po 30 K: Posojilnica v Gornji Radgoni in dr. Vladimir Pertot, ravnatelj Ljubljanske kreditne banke, na Dunaju; po 20 K: Okrajni odbor v Ormožu, c. kr. notar Ign. Gruntar v Ribnici, Fr. Dukič, c. kr. dvorni svetnik, in dr. A. Primožič, c. kr. šolski nadzornik, oba na Dunaju; 15 K: Posojilnica v Framu; po 10 K: Dr. Schiffrer, Franja Picek in Franc Picek, vsi v Ribnici, Ivan Ogrin, stavbenik v Ljubljani; 6 K: Dr. Gojmir Krek, c. kr. dvorni tajnik na Dunaju; po 5 K: Dr. Josip Mal, muzei-

ski adjunkt v Ljubljani, dr. Fr. Žižek v Gradcu, France Hauptmann, šolski svetnik v Gradcu, Milan Klun in Filip Peterlin v Ribnici, Josip Mazi, in dr. Janko Šlebingar, profesorja v Ljubljani; po 3 K: Dr. Ljudevit Pivko, profesor v Mariboru, in Franc Nemec v Nabrežini. Vsega 442 K. — Društveni odbor izreka vsem plemenitim darovalcem, zlasti še med darovalci navedenim denarnim zavodom, najiskrenejšo zahvalo. Prosi nadaljnjih podpor na roke blagajnika pod naslovom: Dr. Stanko Lapajne, dvorni in sodni odvetnik na Dunaju, I., Bräunerstrasse 10.

Ženski vestnik.

Državno izkušnjo za vrtnarice so uvedli na Nemškem. K izkušnji se pripuste le one, ki so dovršile kako višjo ali srednjo dekliško šolo in poldrugali dveleten strokoven tečaj. K višji izobrazbi za »voditeljice mladine« se pripuste le take vrtnarice, ki imajo za sabo desetletno šolsko izobrazbo in državno izkušnjo.

Ženske v državnih službah na Norveškem. Zakon, da se ženske pripuste v vse državne službe, je sedaj na Norveškem sprejet v obeh zbornicah in predložen kralju v sankcijo.

Dr. Sofija Jex Blake, ena prvih škotskih zdravnic, je umrla 7. januarja t. l. Pokojnica je leta 1869 s sedmimi tovarišicami prosila za sprejem na medicinsko fakulteto v Edinburgu. Zelja se ji je spolnila, a čez pol leta je dijaštvo priredilo burne in surove demonstracije proti ženskim slušateljicam, ki so po hudem boju s pristojnimi oblastmi končno zapustile edinburško vseučilišče. Dr. S. Blake in tovarišice so nato v Londonu ustanovile znano žensko medicinsko šolo in šele čez dolgo let je Blake dosegla aprobacijo zdravniške zbornice. Doživela pa je veliko zadoščenje, da jo je ravno isto vseučilišče v Edinburgu, ki jo je svoj čas izključilo kot slušateljico, kasneje poklicalo za docentinjo.

Ženske železniške sprevodnice. V Filadelfiji je družba pouličnih železnic sklenila za poizkušnjo nastaviti dekleta in ženske kot sprevodnice. Ženske sprevodnice bodo opravljale službo le podnevi.

73 šolskih zdravnic je dosedaj nastavljenih na Angleškem; v 6 občinah stoje na čelu šolskozdravniške službe. Razven tega je nastavljenih 289 šolskih sester, ki imajo oskrbovati in nadzorovati nego bolnih in slabotnih šolskih otrok.

Ženska volilna pravica na Švedskem. Švedski prestolni govor je napovedal predlogo, s katero se žensstvu pripozna volilno pravico pod istimi pogoji, kakor jo imajo moški.

Zveza ženskih dijaških društev v Nemčiji je z letošnjim letom pričela izdajati lastno glasilo »Die Studentin«, ki bo služilo učečemu se žensstvu kot zanesljiv svetovalec in informator v vseh stanovskih zadevah.

Glasba.

»Cerkveni Glasbenik« 1912, 3. šte., ima sledečo vsebino: Praktične opazke k Anton Foersterjevi teoretično-praktični klavirski šoli (sestavil avtor); Cerkvena pesem (P. Hugolin Sattner); Koncert v ljubljanski stolnici (Fr. Ferjančič); Stolne orgle v Ljubljani (P. H. Sattner); Oratoriji v Ljubljani pred 200 leti (Viktor Steska); Dopisi (Beyron); Razne reči (P. Hugolin Sattnerjev oratorij »Assumptio B. M. V.«, Ludovik Bajdetova klavolina); Oglasnik (P. Angelik Hribar: Postni in velikonočni napravi); Popravek. — Glasbena priloga prinaša: Duo Responsoria ad Matutinum in Dominica Resurrectionis, za mešan zbor zložil Stanko Premrl.

Razne stvari.

700 hiš pogorelo. Iz Tokia poročajo: V mestnem delu Jošivara je izbruhnil ogenj, ki se je vsled vetra hitro širil. 700 hiš, med njimi mnogo trgovin, je zgorelo.

Samoumor milijonarke. V New Yorku je vzbudil veliko senzacijo samoumor mlade soproge milijonarja Blezmann. Vzrok samomora je neznan. Mož samomorilke se je nedavno vrnil s potovanja okoli sveta. Milijonarika, ki se je poročila leta 1903, se je obesila v kopalnici.

Velika svatba. Iz Budimpešte poročajo 18. t. m.: V Ferencziaku so praznovali poroko na isti dan dva sina in hči kmeta Maiczana. Za svatbo so porabili: 1134 litrov vina, 17 litrov ruma, 12 l slivovke, 200 kg govejega mesa, 160 kg svinjskega mesa, 150 kosov perutnine, 500 jajc, 700 kg moke, 70 kg sladkorja, 5 kg kave, 2 kg čaja, 3 kg droži in 30 kg raznih dišav. Svatje so bili skupaj tri dni in tri noči.

Severni medved v službi polarnih raziskovalcev. Fritjof Nansen, piše v nekem članku v Scribnerjevem »Magazine«, v katerih se na široko razpravlja tudi o mnenjih Scotta in Amundsenov o potovanju na južni tečaj, sledeče: »Razmotrivalo se je že vprašanje, ali bi se ne moglo uporabiti polarnega medveda kot vprežno žival pri polarnih ekspedicijah. Kapit. Amundsen se je nekoč pečal z načrtom, izvežbati v ta namen polarne medvede, in je o tej zadevi govoril tudi z znanim gojiteljem in dreserjem zveri Hagenbeckom v Hamburgu. Hagenbeck je izjavil, da je to mogoče, in je tudi pričel nekaj medvedov privajati na tako službo. Kolikor sem poučen se mu je trud tudi do gotove stopnje posrečil. Doslej se pa ni še nobenega tozadevnega poizkusa izvršilo v polarnih pokrajinah; ako pa bi se v resnici posrečilo, izvežbati polarnega medveda za vprežno žival, bi bil gotovo najidealnejši pomagač pri polarnih raziskovanjih, kajti njegova moč in vztrajnost sta izborni, živetni more kot pes od konzerv, more pa dalje časa kot pes vstrajati brez hrane in svoje moči izrabiti do skrajnosti. Istotako pa se bojim, da bi bil polarni medved nekoliko nevarna in nemirna vprezna žival, kajti ne bi bilo vedno lahko z njim izhajati prijazno.«

Katero pleme je najlepše? Celo vrsto zanimivih odgovorov je zbral na to vprašanje list »Strand Magazine«. Monakovski profesor Bergmann je mnenja, da so domačini otoka Samoa najlepše pleme na svetu. Angleški učejak Artur Diosy se s tem mnenjem strinja, zlasti lepote ženskih oblik. Najlepše obraze pa pripisuje Irkam, najpopolnejšo moško lepoto pa dvema indijskima rodovima, Siky in Rajput. Gotovo pravico do imena lepote priznava v ostalem tudi Italijanom in v tem oziru ima različne tovariše. Markus Stove pravi: »Italijan ima tipične oblike lepega človeškega stvora.« Ravnotako trdi sir William Goscombe John, da so južni Italijani najlepše pleme na svetu. Seveda imajo tudi Angleži, zlasti med svojimi rojaki, mnogi zagovornikov za svojo lepoto. Profesor Bergmann pa je mnenja, da Švicarji in Skandinavci, kakor tudi Italijani in Turki znatno prekašajo v lepoti Angleže, toda različni angleški umetniki zastopajo stališče, da je angleška žena idealu antične lepote, ki je bila izražena v Grkinjah, najbližja. Znani Sandov, ki je posvetil svoj zavod izobrazbi telesne lepote Angležev, smatra seveda Angleže, kar se lepote tiče, kot prve na svetu. Temu pa zopet ugovarjajo drugi Angleži, ki nikakor nimajo svoje rojake za lepe. Profesor Meredith Cleese izjavlja, da je pri zadnjih olimpijskih igrah, ko so koraliki atleti različnih dežel mimo kralja, »vladalo soglasno mnenje, da so zastopniki Angležev predstavljali najslabše tipe, bodisi v fizični strukturi kakor tudi v hoji«. Od drugih so se razlikovali v najslabšem smislu. Dr. Harrison Petrie pa daje palmo moške lepote španskim kmetom, a prvenstvo ženske lepote priznava Benečankam iz nižjih slojev. Sir Ernest Shackleton, ki slovi, da je obiskal vse dežele na svetu in tudi opazoval povsod lepoto prebivalstva, je pa mnenja, da bi imela do Parisovega jabolka največ pravice Angležinja in Američanka. Sven Hedin pa trdi, da se glede popolnosti ne more meriti nobeno evropsko pleme s Švedi in Norvežani. Kakor je videti, so tozadevna mnenja zelo različna.

Stavka šoferjev v Hamburgu. V Hamburgu so 20. t. m. zvečer pričeli stavkati šoferji družbe »Hedag«. Peljali so se na velik prostor in odšli od tam na shod, na katerem so stavili zahteve za zvišanje plač. Še isti večer je dovolila družba zvišanje tedenske plače za 3½ marke in 5% izkupička, vsled česar se je ob 11. uri zvečer stavka že končala.

Italijanska bojna ladja »San Giorgio«, ki se je pred meseci ponesrečila, je zopet popolnoma popravljena ter so jo že izpuščili iz ladjedelnice v Neaplju v morje. Ko bodo preizkusili stroje, bo odplula v Puzzuoli, da jo oborože s topovi.

Navideznega mrliča pokopali. Iz Pariza poročajo: V neki vasi pri Toulousi je pred dnevi nenadoma umrl neki kmet, narkar se je vršil tudi njegov pogreb. Ko pa je ravno zapušal zadnji pogrebec pokopališče, je začul iz novega groba trkanje in nenavaden šum. Grob so takoj odprli in našli v njem légo trupla izpremenjeno. Truplo je bilo še toplo, toda poizkusni oživetni kmeta so bili brezuspešni. Gotovo je, da so pokopali navideznega mrtveca, ki je umrl šele v grobu mučne smrti.

Izgnani židje. Iz Petrikova poročajo, da je ruska vlada izgnala iz mesta Dombrova 7000 židov. Več vplivnih židov je bilo aretovanih.

Moderna umetnost. V Monakovem je izsledila policija 78 deklet, ki so se učile pri plesnem učitelju Hieberju plesne umet-

nosti v Evinem kostumu. Proti Hieberju je zbranega že mnogo obtežilnega materiala.

Svetovna razstava v Tokiju, ki je bila napovedana za leto 1917., se ne bo vršila. Trgovec z dekleti. V Stettinu so aretovali ravnatelja Benno Katza, ki je vodil tamošnje Berlitzovo šolo že osem let. Katz se je pečal s trgovino z dekleti in je pošiljal številne svoje žrtve v južno Ameriko.

Paradiž samcev v Londonu. Neko društvo v Londonu, ki ima namen uvajati v človeško družbo priprostejše življenje, namerava prirrediti v kratkem razstavo, katere najzanimivejši oddelek bo pod imenom »Paradiž samcev«. V tem oddelku bodo izpraznane ženske strokovnjakinje počevale neporočene moške v vseh umetnostih, ki so za samca potrebne kot vsakdanji kruh, namreč v krpanju nogavic, hlač, v postiljanju, nadalje v kuhanju kave, pometanju, pranju in likanju. Z ozirom na dobri namen omenjenega društva vprašuje neki francoski list, ali ne bo vsled tega pojenjalo še bolj med moškimi veselje do zakonskega življenja. List pravi: »Koliko moških se oženi samo zaradi tega, ker so se naveličali hoditi okoli brez gumbov na svojih oblekah?« Nadalje predlaga, naj se udeležujejo omenjenega učnega tečaja tudi mlada dekleta, kajti mnoge mlade dame niso pri najboljši volji zmnožne, izvrševati kako navedeno žensko delo!

Trije kmetje umrli vsled zastrupljenja z methylalkoholom. Iz Črnovic poročajo: V Stari Zuczki so umrli trije kmetje vsled zastrupljenja z methylalkoholom, neka druga oseba pa se bori s smrtjo. Kočijaž graščaka v Stari Zuczki je prinesel iz Bojanova steklenico žganja, ki ga je dal piti kmetom. Uvedli so preiskavo o provenienci žganja.

Goljufije z voznimi listki na severni železnici. Iz Krakova poročajo: Preiskava v zadevi goljufij z voznimi listki na progah severne železnice se z vsa naglico nadaljuje. Zlasti natančno se vodi preiskava na progah Krakov-Trzebinje, Krakov-Tarnov in Krakov-Wieliczka. Železniško ministrstvo je celo vrsto železniških revizorjev, ki umejo poljski, dirigiralo na navedene proge. Preiskava je dognala, da je bil organizator širokorazpletene sleparije z voznimi listki v Chrzanowu aretovani trgovec Rosenbaum, ki je vodil celo sleparsko podjetje. Sleparije z voznimi listki so trajale najmanj tri leta in je škoda erarja precej znatna. Dognalo se je, da so se prodajali rabljeni vozni listki za proge, za katere je znašala voznina 10 do 12 K, po 2 do 3 K, od česar je pa več kot polovico odpadlo v žepe posredovalcev, ki so se bavili s prodajo voznih listkov potnikom, tako da so sporazumljeni železniški uslužbenci dobivali le malenkostne svote goljufivega izkupička. Menda se je sleparije udeleževalo tudi več železniških uradnikov in blagajnikov.

Požar v rezervoarjih bencina in nafte. 21. t. m. ob 1. uri ponoči so se vneli v Drohobyczu v državni tovarni mineralnih olj rezervoarji bencina in petroleja. V kratkih presledkih je nastalo več eksplozij, ki so v mestu povzročile grozno paniko. Mnogo ljudi je hitelo v strahu na cesto in razburjenje je postalo v mestu še večje, ko so opazili, da gori tovarna za bencin, ki jo je zgradila država z večimi milijoni kron. Mogočni, več metrov visoki plameni so švigali iz gorečih objektov in gosti oblaki dima so se dvigali proti nebu. Požarne brambe iz Drohobycza in okolice so prihitele k pogorišču, kjer sta gorela dva rezervoarja, ki je imel vsak po 15 vagonov bencina, in en rezervoar s 300 vagoni petroleja. Ognjegasci so morali svoje delo omejiti na obrambo sosednjih poslopij, zlasti strojnega oddelka. Požar je trajal vso noč, gledalo ga je na tisoče ljudi. Protij poldnevu so ogenj lokalizirali, vsekakor pa bo trajalo tri ali štiri dni, predno bo pogorel bencin in petrolej v rezervoarjih. Človeških žrtev pri požaru ni bilo. Škoda znaša okoli četrta milijona kron.

V starosti postal odvetnik. Iz Bostona, Mas., poročajo: Pred desetimi leti ni znal Moses H. Steuer niti čitati, niti pisati. Nedavno pa je bil v starosti 56 let, sprejet med odvetnike države Massachusetts. Steuer je prišel v to deželo pred dobrim desetletjem. Da zasluži živež za svojo družino, je prodajal od hiše do hiše drobnjad. Potem se je zapletel v neko pravdo. Pred krajnim sodiščem je uspešno nastopil kot zagovornik v svoji lastni zadevi in je dobil nazaj blago, katero mu je pomožni šerif zaplenil. Sodno postopanje ga je navdušilo za učenje, in pričel se je učiti angleščine. Čez dan je delal in ponoči študiral pravo in tako se je Steuer izuril za svoj poklic, katerega je pričel izvrševati 1. marca.

Cejlon, paradiž stotletnih. Do pred kratkim je veljala Amerika, dežela številnih neverjetnosti, tudi kot dežela neomejene starosti. Pri zadnjem ljudskem štetju so našli v Združenih dr-

Žavah 3536 nad sto let starih oseb. Gotovo je, da je dvom o resničnosti tega visokega števila nekoliko upravičen, ker biva v nekaterih ameriških pokrajinah 75 odstotkov črncev, ki ne vedo natančnega datuma svojega rojstva. Z ozirom na najnovejšo statistiko pa se sme imenovati otok Cejlon kot paradiž stoletnih. Na podlagi natančnih poizvedb se je dognalo, da živi na tem otoku neka 121 let stara ženska. 145 prebivalcev je že prekoračilo sto let svojega življenja in 95 oseb je staro nad 99 let. Zenske imajo tamkaj mnogo trdnjše življenje kot moški, kajti med stoletniki je 74 žensk in 71 moških in med 99letniki je celo 25 žensk. Komur je torej življenje ljubo, naj odide na Cejlon.

Gosi v detektivski službi. V Monsu v Belgiji so se mestni očetje spomnili originalnega načina, čuvati mestno imovino. V mestnih muzejih so se namreč dogajale zadnji časi velike tatvine, a tatovi so bili tako spretni, da jih kljub vsej pozornosti niso mogli zasačiti. Čuvaji v muzeju seveda niso celo noč bedeli, a lopovi so v času, ko so čuvaji zadremali, lotili se svojega posla. Mestni očetje so se z ozirom na to okolnost spomnili originalnega načina, da se obvarujejo tatov. Neko noč, ko so razbojniki ravno kar pričeli dragocene gobeline v muzeju krasti, so zagagale — gosi, ki so jih bili zaprli v muzej. Razbojniki so se tega nepričakovane sprejema tako prestrašili, da so jih čuvaji mogli brez težave prijeti. Tako so dobile kapitolske gosi vredne naslednice.

Katoliški francoski list »Univers« prodan rojalistom. Glavni in največji katoliški francoski list »Univers« so njegovi izdajalci prodali. List se je zakopal v dolgove tako globoko, da je imel 1 milijon frankov primanjkljaja. Kupili so ga francoski rojalisti za 100 tisoč frankov. Na primanjkljaj so delničarji resignirali. Sedaj imajo francoski katoličani samo en list večjega obsega, »Croix«. Prav posebno dobro znamenje za francoske katoličane to ni, če niso mogli niti enega samega večjega lista vzdrževati.

Ali imate že velikonočni razglednici „Slovenske Straže“?

ŠOLA V BOJU PROTI ALKOHOLIZMU.

V mnogih državah se že v ljudskih šolah poučuje deca o alkoholnem vprašanju in o škodljivem delovanju alkoholnih pijač. Tudi pri nas bi ne bilo odveč, če bi se tu pa tam v šoli povedala kaka beseda o opojnih pijačah. Prve so uvedle pouk o škodljivosti alkohola severno-ameriške Združene države; na čelu proti alkoholnemu gibanju v Severni Ameriki je stala neka Marija Hunt. Izprevidela je, da se protialkoholni boj najlažje vodi pri šolski mladeži. Začetek je bil težak, toda pogumna žena se ni bala ne napora ne zaprek. S svojo agitacijo je dosegla, da se mora sedaj v vseh 45 združenih državah gojiti protialkoholni pouk.

Država Illinois na primer ukazuje, da morajo v vseh onih šolah, ki dobivajo državno podporo, od tretjega razreda dalje deset tednov letno poučevati o naravi in vplivu alkohola. Ta pouk se goji 4 ure na teden. Tudi šolske knjige morajo biti v tem smislu prirejane.

V vseh učiliščih in sličnih zavodih morajo gojenci napraviti izpit o alkoholnem vprašanju. Kandidat, ki v tem ni dobro podkovan, tudi v ostalih predmetih ne sme poučavati. Isto, kar velja za Združene države, velja tudi za Kanado. Tam mora znati učiteljski kandidat pri maturi razložiti in utemeljiti vse nevarnosti, ki pretijo človeštvu od opojnih pijač.

Na Angleškem, kjer je šolstvo zgrajeno na popolnoma drugačni podlagi, kot v drugih državah, je tudi pouk o alkoholu povsem drugačen. Tam obstoja posebno društvo, ki prireja poučna predavanja o tem aktualnem predmetu. Ima 17 potovalnih učiteljev, ki hodijo iz šole v šolo in predavajo učencem in učiteljem. Do meseca junija je priredilo društvo 34.617 predavanj, pri katerih je bilo navzočih 3 milijone 838.525 učencev in 127.027 učiteljev.

V Belgiji se je že leta 1892 uvedel v ljudske šole protialkoholni pouk in je tudi dovoljeno učencem imeti abstinenčna društva.

V Francoski so vpeljali protialkoholni pouk že leta 1897. Minister Rambaut je tedaj izdal odlok, da se mora ta pouk vršiti v nižjih in višjih šolah. Ta predmet se poučuje med račun-

stvom, fiziko, naravoslovjem in pri pouku francoskega jezika.

Svedska je istočasno z Belgijo določila, da se mora vršiti protialkoholni pouk v državnih in zasebnih šolah. Za to so določene posebne ure.

V Danski imajo učitelji navodila za protialkoholni pouk vedno v abstinenčnem glasilu. Sestavlja jih dansko abstinenčno društvo.

Iz vsega razvidimo, da imajo povsod, kjer prevladuje abstinenčno gibanje, tudi šole nalogo, da pouče deco o veliki nevarnosti opojnih pijač.

Koroške novice.

k Kmetijska podružnica. Št. Vid pod Juno. Dne 25. februarja se je vršilo pri nas zborovanje s poučnim predavanjem. Vse je prav izbornu uspelo: udeležba je bila za naše tukajšnje razmere precejšnja in govornika smo imeli v osebi g. Mavhlerja iz Velikoveca tudi prav izvrstnega. V živih barvah je slikal, kako malo skrbi naša nemška vlada za slovenskega kmeta! Opisoval je nam švicarske hleve in drugo, dajal nasvete za uspešno izrejo telet, za umno krmiljenje goveje živine ter vedno pozivljaj poslušalce, da se mora pri živinoreji strogo gledati na red, na snago in svetlobo. Udeležniki so ga vestno poslušali in mu z vzkliki pritrdjevali.

Položnice za obnovev naročnine na »Slovenca« za drugo četrtletje tekočega leta priložimo jutri v soboto vsem cenjenim naročnikom, ki jim z marcem poteče naročilni rok. Naj se jih izvoli vsak poslužiti čimprej, da se more poskrbeti za redno nadaljno pošiljatev.

Telefonska in brzojavna poročila.

PRESTOLONASLEDNIK POHVALIL POGAČNIKOV GOVOR.

Trst, 22. marca. Potem, ko se je izpustil novi dreadnought »Tegetthoff« v morje, je prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand naговорil med drugim poslanca Hrvaško-slovenskega kluba Pogačnika, s katerim se je obširno pogovarjal o brambni reformi in izrazil svoje posebno zadovoljstvo nad zadnjim Pogačnikovim govorom o brambni reformi.

POSLANSKA ZBORNICA.

Dunaj, 22. marca. Poslanska zbornica je danes po govorih generalnih govornikov Choca in Krafta končala prvo branje brambnih predlog in predloge izročila brambnemu odseku. Nato so se rešila nekatera poročila legitimacijskega odseka. Pri nekem poročilu imunitetnega odseka se je zgodil zanimiv prizor. Imunitetni odsek je namreč v svojem poročilu o častni zadevi med poslancema Malikom in baronom Rolfsbergom, ki sta se bila svojčas duelirala, predlagal, da se poslanca in njihove sekundante Staneka, Udržala, Ira, Praška in zdravnika dr. Rollerja ne izroči sodišču. Zbornica pa je sklenila, da se jih zaradi prestopka zoper znani dvojni paragraf izroči. Ker pa tozadevni sklep zbornice ni pozitiven, se poslanci po izjavi predsednika ne bodo izročili. Prihodnja seja bo v torek. — Narodnogospodarski odsek je sprejel bruseljsko sladkorno konvencijo in resolucijo, s katero se vlada pozivlja, da sladkorni davek zniža.

NADŠKOF BAUER PRI SV. OČETU.

Rim, 22. marca. Sv. oče je sprejel v avdienci zagrebskega nadškofa koadjutorja dr. Baura. Dr. Bauer je bil pri sv. očetu eno uro.

KHUIEN ZOPET MINISTRSKI PREDSEDNIK.

Dunaj, 22. marca. Danes je dospel semkaj grof Khuen-Hedervary, katerega sprejme cesar v avdienci. Domneva se, da mu bo cesar zopet poveril sestavo kabineta.

NOVE VOLITVE NA HRVAŠKEM.

Budimpešta, 22. marca. Danes se je tu vršila konferenca med grofom Khuenom in banom pl. Cuvajem glede določitve termina novih volitev na Hrvaškem, ki se bodo najbrže vršile okoli 13. aprila.

STRAH PRED TRIALIZMOM.

Temešvar, 22. marca. Državno pravdništvo je zaplenilo trialistične zemljevide (zaloga Freytag, Dunaj), ki so po južnem Ogrskem zelo razširjeni.

POMILOŠČENJE MALORUSKIH AKADEMIKOV - IZGREDNIKOV.

Dunaj, 22. marca. Cesar je pomiloštil večino zaradi predlaskih izgrediv na Ilovskem vseučilišču lani obsojenih maloruskih dijakov. (Kakor znano, je Ilovsko sodišče lani obsodilo 101 dijaka v večje odnosno manjše zaporne kazni.) Le pet glavnih voditeljev mora odsedeti prisojeno jim kazen, kakor tudi pet oseb — neakademikov. Ustavljena je tudi preiskava proti ostalim osebam, ki niso še prišle pred sodišče.

POSTAVA O MINIMALNI PLAČI.

London, 22. marca. Spodnja zbornica je zakon o minimalni plači za rudarje sprejela tudi v drugem branju in sicer s 348 glasovi vladne stranke, irskih nacionalistov in delavske stranke proti 225 konservativnim glasovom.

NEZGODA V FRANCOSKI MORNARICI.

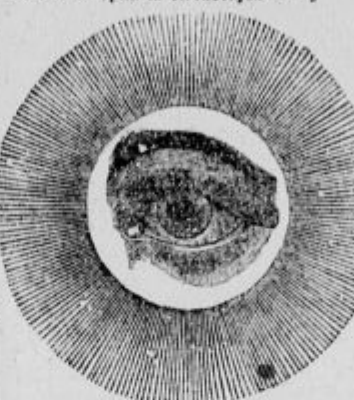
Pariz, 22. marca. Vsled velikih viharjev se je v toulonskem pristanišču križarka »Loire« odtrgala od sidra in zadela v križarko »Condé«, ki se je poškodovala.

RUSKO-ITALIJANSKI SPORAZUM DEMENTIRAN.

Peterburg, 22. marca. Ministrstvo za zunanje zadeve dementuje vest, da bi obstojal med Rusijo in Italijo kak sporazum, naperjen proti Turčiji, in označuje tudi govorico o mobilizaciji ruskega črnomoškega brodogoja za neutemeljeno.

Fr. P. Zajec, Ljubljana, Stari trg 9

priporoča kot prvi slovenski izprašani in oblastveno koncesionirani optik in strokovnjak svoj

optični zavod kot štipalni-ke, očala natančno po znanstvenih in zdravniških predpisih, toplotne, zrakovne, dalnoglede i. t. d. Vsa popravila izvršujem točno in solidno v svoji, po naj-novejšem sistemuzelek-

tričnim obratom urejeno delavnico. Ceniki brezplačno. Ceniki brezplačno.

Poslano.

Ker se je zopet pojavila govorica, da je najina tovarna oljnatih barv, lakov, firnežev i. t. d. Zanknova filijalka, sva primorana to lažljivo obrekovanje in škodoželjnost objaviti s tem, da bodeva proti vsakemu razširjevalcu teh govoric brezobzirno sodnijsko postopala.

Cenjeni naši odjemalci pa naj si bodo v svesti, da podpirajo vedno narodno podjetje. Priporočava se nadaljni naklonjenosti

Premrl in Jančar

tovarna oljnatih barv, lakov, firnežev itd. Dunajska cesta št. 20.

Zahvala.

Za dobrodejne dokaze srčnega sočutja ob bridki izgubi našega iskreno ljubljene sina, oziroma brata

Joška Demšar-ja

petošolca kranjske gimnazije

izrekamo srčno zahvalo vsem, ki so nam v teh težkih dneh stali na strani s svojo dejansko pomočjo in svojo tolažilno besedo, vsem darovalcem vencev in šopkov, vsem sorodnikom in prijateljem, ki so s svojim spremstvom našemu ljubljencu izkazali zadnjo čast. Zlasti se še zahvaljujemo č. gospodu župniku, gospodom profesorjem in dijakom kranjske gimnazije, ki so toli mnogobrojno počastili pokojnika na zadnji poti, požarni brambli v Železnikih in cenjeni rodbini M. Prevčevi v Kranju, ki je z izredno skrbnostjo in ljubeznjivostjo olajšala pokojniku zadnje težke dneve njegovega mladega življenja.

Vsem in vsakemu iskrena zahvala!

V Železnikih, dne 20. marca 1912.

Rodbina Demšarjeva.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze srčnega sočutja ob nenadomestljivi izgubi naše iskreno ljubljene drage in blage matere, preblagorodne gospe

Amalije Podboj

izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom našo najtoplejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujemo preblagorodnemu gospodu dr. med. Viktor Gregorčiču za svojo požrtvovalno skrb drage pokojnice v njeni boleznih in dokaze zvestega prijateljstva po žalostnem, nas tako globoko pretresujočem udarcu. Nadalje se zahvaljujemo prečastiti duhovščini in vsem, ki so nam stali na strani v teh dnevih s svojo dejansko pomočjo in svojo tolažilno besedo, vsem sorodnikom in prijateljem od daleč in blizu, kakor vsem korporacijam, ki so s svojim spremstvom izkazali naši nepozabni dragi materi zadnjo čast.

Ilirska Bistrica, 21. marca 1912.

884 Zahlujoči ostali.

Serravallo

železnato Kina-Vino

Higienična razstava na Dunaju 1906:
Državno odlikovanje in častni diplom k zlati kolajni.
Povzroča slast do jedi, okrepeča živce, zboljša kri in je rekonvalescentom in malokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

Izboral okus.

Večkrat odlikovano.

Nad 7000 zdravniških priporočil.

J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj
TRST-Barkovlje.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 22. marca 1912.

Pšenica za april 1912	11.37
Pšenica za maj 1912	—
Pšenica za oktober 1912	10.67
Rž za april 1912	9.74
Rž za oktober 1912	9.69
Oves za april 1912	9.80
Oves za oktober 1912	9.37
Koruza za maj 1912	8.70
Koruza za julij 1912	8.66

Efektiv trdnje.

Dobro vino

je na prodaj v kmetskih kletah; posreduje Posojilnica v Kaštelu pošta Buje v Istri. 690

LESEN SALON

Dobro ohranjen se prodaja. 876
Polze se v pisarni: Kmet & Slivar Marija Terezije c. 8.

Senzacionalna prodaja za velikonočne praznike !!

Obleke za gospe . . . . . od K 8— naprej
Obleke za dečke . . . . . » 6—
Obleke za otroke . . . . . » 2—
Površniki ali raglani za gospe . . . . . » 12—
Površniki ali modre boots-jopice za dečke . . . . . » 6—
Klobuke ali čepice za gospe in dečke . . . . . » 1—
Dežni plašči za gospe in dame . . . . . » 10—
Kostumi ali dolgi raglani za dame . . . . . » 10—
Krita ali bluze iz blaga za dame . . . . . » 3—
Velika izbira pariških in berlinskih modelov.

Angleško skladišče oblek O. Bernatovič, 874 3—1 Ljubljana, Mestni trg štev. 5.

Veletrgovina s špacerijo in z deželimi pridelki ANTON KOLENC, CELJE, Graška cesta številka 22.

Prazen je izgovor, da se mora blago kupovati pri tujcih, ker Vam nudi domača zgoraj imenovana veletrgovina v vsakem oziru bogato in zelo povečano zalogo z vedno svežim špacerijskim blagom, tako, da zamore popolnoma ustreči zahtevam cenjenih gosp. trgovcev proti vsaki konkurenci, o čemur se lahko vsakdo sam prepriča, če tudi z najmanjšim poizkusom in prosim za mnogobrojen obisk. Večestitim gospodom duhovnikom ponudim voščene, kakor tudi druge vrste sveč, ter olje in kadilo za cerkve.

Kupujem tudi vsakovrstne deželne in druge pridelke kakor oves, pšenico, suhe gobe, fižol, seno, orehe, vinski kamen itd. sploh vse po najvišjih dnevnih cenah. Kupim tudi vsakovrstne vreče, ter petrolejske in druge sode.

Cenjenim kmetovalcem naznanjam, da imam v zalogi vsakovrstna poljska in vrtna semena zanesljive kaljivosti, kakor pravo francosko lucerno, domače deteljo, travo, ter čebulček, fižol in krompir za saditi bel, rumen ali rožen. Za krmiljenje živine imam v zalogi riževo moko in otrobe v ceni od 9.— do 15.— Kron 100 kg. 2973

Postna naročila se izvršujejo z obratno pošto.

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

belomesnati kranjski

semenski krompir

Sprejema tudi naročila za semensko ajdo, oves, fižol, trave in vse vrste drugih semen. 751

Zaloga pristnih domačih vin.

LENASI

Ljubljana,
Srlarjeva ulica 4.
&
Vseobsežno zavarovan.

GERKMAN

Kamniška korporacija.

POROČILO POSLANCA LAVRENČIČA
v deželnozborski seji, dne 1. febr. 1912,
v zadevi meščanske korporacije v Kamniku.

Visoki zbor! Kmetijski odsek predlaga: »Deželni zboru se naroča, da razsodi o pravnem značaju premoženja meščanske korporacije v Kamniku«.

Predno meritorno utemeljujem odsekov predlog, vidi se mi umestno in naravnost potrebno povdarjati, da odsek ne intendira s tem predlogom najmanjše dotakniti se ali kratiti lastninsko, oziroma užitninsko pravico upravičencev te korporacije, katerim to pravico dovolj brani starodavna navada. — Povod temu predlogu je le upravnega značaja, po katerem naj bi se podelila upravi te premoženja zakonita podlaga že po obstoječih zakonitih predpisih. — Ne prejudiciram, ako izjavljam po svojem pravem čutu, da spada uprava imovine meščanske korporacije v Kamniku pod določilo II. odstavka k občinskemu redu, z dne 16. februarja 1866, kar sem dokazoval že v tej visoki zbornici 28. oktobra 1910.

To, da ne uživajo vsi kamniški meščani, oziroma vse hiše v mestu zadevne imovine, marveč le posamezne hiše, pač ne more spodbiti moje trditve, oziroma motiti pravnega značaja korporacijskega premoženja, kar sledi iz § 64 občinskega reda, ki se glasi: »Kdo ima in koliko imajo pravice do uživanja občinske in podobne imovine, to razločuje dozdandja navada«. — Jasnoro, da je kako premoženje lahko občinsko, oziroma podobno ali mestno, tudi če je uživajo samo nekateri občani. Odtod, menim, da je moje naziranje pravo, ko prištevam tu sem premoženje takozvane meščanske korporacije v Kamniku. — Vse tozadevne listine, deželna deska in zemljiška knjiga, o čimur sem že govoril, kakor večstoletna praksa, jasno govore za javno-pravni značaj tega premoženja.

Ne ponavljam onega, kar sem v tej zadevi že govoril v visoki zbornici, marveč izpopolniti hočem in globokeje utemeljiti odsekov predlog z novimi argumenti.

Po blagohotnem posredovanju in pomočjo gospoda dr. Mantuanija, ravnatelja deželnega muzeja sem dobil iz c. in kr. hišnega in dvornega in državnega arhiva na Dunaju št. 222 a (Copialbuch) »Codex privilegiorum archidionis Caroli I. 1567«, kjer so doslovno navedeni vsi cesarski privilegiji in svoboščine mestne občine Kamnik. Tu imam dobesečni in poverjeni prepis vsega rokopisa, kar mi je preskrbel v svoji dobrohotnosti gospod ravnatelj.

V tem kodeksu je 23 pisem, ki zadevajo mesno občino Kamnik. Štiri pisma in sicer 17., 18., 19. in 20., govore o mestnih gozdovih. Sedemnajsto je pismo cesarja Friderika IV. z dne 28. oktobra 1451, v katerem zaukaže cesar mestu Kamnik, da pomaga Zigi Lambergu z lesom iz mestnih gozdov. Nadalje osemnajsto pismo Friderika IV., izdano v Gradcu v ponedeljek po drugi postni nedelji 1478, v katerem zapoveduje deželnemu glavarju Zigi pl. Sebrichu in Gašperju Havensperku, vicedomu kranjskemu, da čuvata mesto Kamnik v njegovih pravicah do planin, gozdov in lesa. — V devetnajstem in dvajsetem pismu, prvo izdano v ponedeljek pred sv. Petrom in Pavlom leta 1496, drugo izdano v četrtek po sv. Jurju leta 1507, pa se imenujejo gozdovi v »Kamniški Bistrici« izrecno kot lastnina mesta Kamnik — »dass die benant gemein vnd gehülz in der Feustrüz niemand als der Stat allain daselbs zu Stain zuegehört«. — V preostalih pismih je govor o mestnem sodstvu, mestnih utrdbah, sejnih in mest-

ni tlaki, torej zadevah, ki so bile in morale biti izključno v rokah mestne občine, kakor posestna pravica bistriških gozdov, navedenih v prej imenovanih pismih.

Vse privilegije v teh listinah je potrdil v skupnem zvezku (libellus) cesar Ferdinand I. l. 1528. in vnovič nadvojvoda Karol dne 19. septembra 1567. v Gradcu ter pozneje cesar Leopold I. v Eberstorfu dne 19. septembra 1668. in cesarica Marija Terezija v Gradcu dne 16. oktobra 1745. Iz besedila vseh teh, tolikrat potrjenih pisem, se jasno razvidi, da so bili privilegiji in svoboščine dane edino le mestu Kamnik. Tako je ostalo neizpremenjeno ves čas v poznejših letih, kar je priznala ljubljanska kresija v svojem poročilu z dne 8. marca 1784. povodom, ko je mesto Kamnik s prej imenovanimi potrdilnimi pismi dokazalo deželni vladi svoje pravice do bistriških gozdov.

Srečno so se tudi našle tamkaj v stari vladni palači pod streho v lanskem poletju zelo zaprašene kamniške listine, katerih tenor je, da je premoženje meščanske korporacije v Kamniku javno - pravnega značaja. — Tako n. pr. izločuje odlok dvorne komore z dne 13. septembra leta 1776, ki ga navaja poročilo ljubljanske kresije na deželno vlado z dne 20. maja 1789. št. 2104/1119, neko parcelo kamniškega gozda v prid Fužini v Bistrici proti temu, da plačuje Fužina letno pristojbino mestni blagajni — »zu der Stadt Stein gemeinen Stadt-Kasse«, ki je znašala glasom vloge Fužine v Bistrici na kresijski urad dne 7. maja 1793. vsoto 30 goldinarjev.

Tudi mestna občina sama izrecno zatrjuje povodom vloge F. Urbančiča, fužinarja v Bistrici, v svoji repliki na c. kr. kresijski urad v Ljubljani z dne 10. maja 1793., da so bistriški gozdovi »ein wahres Eigenthum der Stadt Stein, und folglich lediglich staedtisch« — resnična last mesta Kamnik in torej samo mestni.

Ko je pa fužinar Urbančič l. 1819. prišel v konkurz, kupil je to podjetje baron Anton Codelli dne 19. novembra 1819. V vlogi na kresijo poudarja Codelli, da daje mesto Kamnik tej Fužini drva za ogelje — »wozu die Stadt Stein... dem Gewerke das nöthige Holz in ihren Feistritz Waldungen gegen einen jährlichen Grundzins auszuweisen verbunden ist«. Dne 1. nov. leta 1823. je prosil baron Codelli kresijo v Ljubljani, da pritrdi novemu kontraktu. Kresija je sprejela prošnjo, češar bi izvestno ne bila storila, če bi ne imela ingerence na tozadevno premoženje, oziroma nadzorstvene oblasti in bi bili gozdovi last kake privatno-pravne korporacije. Kresija je izdala nadalje dne 23. februarja 1835., št. 9922: Instruction für die Vorstehung der l. f. Stadt Stein zur ordnungsmässigen Bewirtschaftung und Benutzung ihrer Communal - Waldungen. In na prvem mestu stoji: »Die Stadt - Steiner Gemeinde-Waldung Feistritz«. Mesto je to priznalo in se tej instrukciji o gospodarstvu nje bistriških gozdov uklonilo.

Ravno to sledi iz pisma mestne občine Kamnik, v katerem je prosila dne 10. avgusta 1857., št. 215, c. kr. okr. urad v Kamniku, da se ji dovoli dražbenim potom prodati drva in les iz bistriških gozdov, kjer se glasi doslovno: »Nachdem vom Forstmeister Jos. Neumann unter l. d. M. gestellten und in folge Gemeindebeschlusses vom 5. d. M., Z. 216, genehmigten Antrage sind in der städtischen Waldung Feistritz 200 Kubikklafter Lagerhölzer — — — bittet die Stadtgemeinde Stein um Bewilligung und Vornahme einer Lizitation zur Veräußerung inbenannter Holzquantitäten.«

Javno-pravni značaj tozadevnega premoženja potrjujejo tudi razne pravde. Naziranje, da bi bilo to premoženje zasebno, pojavilo se je prvič leta

1845, ko so trije meščani Ignacij Štampcar, Jakob Močnik in France Šaubi, kot sosesestniki mestnih gozdov, vložili dne 20. septembra istega leta pritožbo na c. kr. okrajni urad zoper odrejeno dražbo drv in lesa. Toda na to pritožbo se c. kr. okrajni urad ni oziral in sploh tudi pozneje ne reagiral na to naziranje. Dne 8. junija 1858 so ta poizkus ponovili meščani Jos. Dralka, Gregor Šubelj, Tomaž Nastran in Alojzij Peterlin in naravnost odrekli mestnemu občinskemu uradu pravico gospodariti s tozadevnim premoženjem. Seveda se je mestna občina pritožila in s potrdilnim pismom z dne 19. septembra 1867 sijajno dokazala svojo pravico. Pri ustmeni razpravi dne 30. julija 1858 se je v protokolu ta pravica potrdila tudi z lastnoročnimi podpisi Josipa Dralka in njegovih tovarišev. Prav oni Josip Dralka je dne 17. februarja leta 1862 prosil mestnoobčinski urad za sedem hrastovih hlobov in s tem pripoznal ingerenco mesta na upravo bistriških gozdov. Prošnja se je odklonila, nakar se je pritožil na c. kr. okrajni urad, ki je pa pritožbo zavrnil z odlokom z dne 14. julija 1862 in zapisal doslovno: »Das Recht der Stadtgemeinde Stein zur Verwaltung der Stadt Stein als solche gehörigen Waldung Feistritz geht aus den §§ 4 G. G. u. 6, 9, 11 u. 12 des Leitfadens zum G. G. hervor.«

Z letom 1866 pa je nastopil preobrat v upravi premoženja brez dovoljenja in ingerence kompetentnih oblasti. Dne 16. oktobra 1866 so se namreč zbrali takozvani upravičenci meščanske korporacije, ki se oficijelno prvič tako imenuje v neki vlogi na c. kr. okr. urad dne 18. oktobra 1863, in so si izvolili upravni odbor meščanske korporacije in tako se ločili od mestne uprave. Temu odboru so izročili upravo tozadevnega premoženja in mestnoubožne blagajne ali špitalskega zaklada (Bürgerspitalkasse) v skupnem znesku okroglo 50.000 (petdesettisoč) goldinarjev, katero premoženje je doslej upravljala mestna občina. Ta odbor je z dnem 28. oktobra sestavil organizacijski — statut v soglasju in na podlagi novega občinskega reda, ker se § 17. glasi: »Der Abschnitt 1 u. 3. des § 64 der G. G. vom 17. Februar 1866 gelten auch für die Verwaltung des städtischen bürgerlichen — Vermögens als Norm...«. V § 16. tega statuta pa čitam: »Umtausche an Eigenthums-Objekten können mit Zustimmung des Landesausschusses erfolgen.« Pri vsej zmedbi se je torej pripoznala še vedno ingerenca javnih oblasti in tako pripoznal javnopravni značaj korporacijskega premoženja. Žal pa, da ni tedaj okrajna politična kot nadzorovalna oblast obračala posebne pozornosti na upravo tega premoženja in s tem zakrivila, da je postajala zmeda vedno večja in tako gotovim ljudem omogočila napačno naziranje, da je imovina meščanske korporacije zasebnopravnega značaja. Navzlic tej popustljivosti nadzorovalne oblasti so se vendar ohranili vidni znaki ingerence občinskega zastopa do uprave tozadevnega premoženja do novjših dni. Tako je volitev v meščansko korporacijo še nadalje razpisaval vsakokratni župan v smislu

občinskega volilnega reda, on je imenoval volilno komisijo in volitve vodil do zadnjih volitev meseca januarja leta 1911, kjer je takratni župan prezrli svojo dolžnost in prepustil svoje pravice podnačelniku upravnega odbora meščanske korporacije. Tudi reklamacijsko komisijo za te volitve je volil vselej vsakokratni občinski odbor, zadnjič v občinski seji dne 3. decembra 1906, kateri je predsedoval kot župan kamniški advokat gospod dr. Kraut. V sejnem zapisniku pod št. 3 čitam doslovno: »V reklamacijsko komisijo v zadevi meščanske korporacije se na predlog gospoda župana izvolijo soglasno gg. (slede imena)«. To je dejstvo, ki ne potrebuje komentara.

Menim, da je tako odsekov predlog meritorno dovolj utemeljen in da odslej razsodba o pravnem značaju tozadevne imovine ne more biti težka bodisi da izvrši to deželni odbor sam v svojem delokrogu ali pa sporazumno s c. kr. agrarnim oblastvom. Vsekakor je pa skrajni čas, da to že skoro petdeset let staro preporno in pereče vprašanje vendar enkrat reši. Visoki zbor izvoli odsekov predlog sprejeti.

846

Išče se

strojnik

bolj prileten za električno centralo ob Savi. Več pove Ignacij Česenj, št. Vid nad Ljubljano.

Organist

se sprejme. Plača 700 K. Več pove župan urad Bazovica pri Trstu.

5 1. majem f. l. se odda elegantno STANOVANJE

4 sobe, kopalnica, obilna pritliklna v hiši štev. 2, Slovenski trg. Polzve se lahko v odvetniški pisarni dr. Krisperja, Istotam.

M. TUŠEK, LJUBLJANA

Stari trg 28

trgovina s steklom, porcelanom, svetilkami, podobami in zrcali po najnižjih cenah

se priporoča prečistiti duhovščini in slavnim cerkvenim predstojništvom za lastno umetno izdelovanje slikanih cerkvenih oken. Načrte in proračune na željo. — Solidna postrežba.

175